

Tájékoztató a menedékes státusszal rendelkező szülők számára a szolgáltatásokról és az oktatási lehetőségekről

(korai) fejlesztést igénylő és fogyatékossgal élő gyermekek számára

Az alábbi információkat a *Gyermekvédelmi és Oktatási Munkacsoportok* állították össze, és a *Belügyminisztérium Köznevelési Igazgatási Főosztálya* felülvizsgálta. Célja, hogy útmutatást nyújtson a (korai) fejlesztést igénylő és fogyatékossgal élő gyermekek szülei számára jogaik érvényesítéséhez és a vonatkozó szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez.

Mi az a gyermek fejlődés és mit jelent a fejlődési zavar vagy fogyatékossg?

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a **gyermek fejlődését** olyan dinamikus folyamatként határozza meg, amely fizikai, kognitív, szociális és érzelmi komponenseket foglal magában.¹

Fejlődési zavar akkor következik be, ha a gyermek nem éri el a fejlődési mérföldköveket az azonos korú társaihoz hasonlóan.

A fejlődési zavar nem jelenti azt, hogy a gyermeknek fogyatékossga van. A fejlődési zavar lehet olyan nehézség, amely átmeneti, és a gyermek képes lesz utolérni társait.

A **fogyatékossg** a [Fogyatékossggal élő személyek jogairól szóló egyezmény](#) meghatározása szerint olyan **hosszú távú** fizikai, szellemi, értelmi vagy érzékszervi **károsodást** jelent, amely – a környezettel kölcsönhatásban – akadályozza a társadalomban való, másokkal azonos alapon történő részvételt. A fogyatékossggal élő gyermekek és serdülők rendkívül sokszínű csoportot alkotnak, széles körű élettapasztalatokkal.²

Mit tegyek, ha aggódom a gyermekem fejlődése miatt?

Fontos, hogy egy **gyermek fejlődési zavarát a lehető legkorábban felismerjük**. A megfelelő korai fejlesztés segít a gyermekeknek abban, hogy minél hamarabb felzárkózzanak társaikhoz.

Ön ismeri gyermekét a legjobban, ha aggályai vannak gyermeke fejlődésével kapcsolatban, érdemes megvizsgáltatni.

Először tanácsos beszélni **gyermekorvossal** vagy **védőnővel**, valamint **gyermeke tanáraival, óvodai nevelőivel**, ha bármilyen lehetséges fejlődési zavar vagy fogyatékossg jeleit észleli. Második lépésként fordulhat a **Pedagógiai Szakszolgálathoz**.

¹<https://www.unicef.org/armenia/en/reports/childrens-development-and-developmental-delays-principles-early-identification>

²<https://www.unicef.org/disabilities>

Hogyan találhatok gyermekorvost?

Lakhelye alapján kiválaszthatja a **legközelebbi gyermekorvost**; alapvetően ez a legcélszerűbb, mert a beteg gyermekkel való utazás bonyolult lehet. Ezenkívül, ha házi vizit szükséges, könnyebb a közelben lévő orvoshoz fordulni. De joga van **más gyermekorvost is választani**.

Ha kívánja, évente egyszer indoklás nélkül, illetve indokkal (pl. új helyre költözéssel) többször is válthat gyermekorvost.

[EZEN A LINKEN](#) kereshet orvost.

Mi az a védőnői szolgálat, és hogyan érhetem el?

A védőnő magasan képzett egészségügyi szakember. Számos egyéb feladat mellett a **körzeti védőnő tanácsadást nyújt a szülőknek a gyermekek egészséges fejlődésével kapcsolatban, és támogatja a szülőket a megfelelő szolgáltatások megtalálásában, különös tekintettel a 0 és 6 év közötti gyermekekre**. Ebben a korcsoportban a védőnő rendszeresen találkozik a családokkal.

Javasoljuk, hogy szülőként vegyék fel a kapcsolatot a körzeti védőnővel gyermekük egészséges fejlődése érdekében. A látogatásokról szóló dokumentumokra szükség lehet a bölcsődében, az óvodában és az iskolában, valamint adott esetben a szociális ügyekkel foglalkozó hatóságoknál.

[EZEN a webhelyen a jelenlegi címe alapján kereshet körzeti védőnőt](#) (nem kell regisztrált állandó lakcím hozzá).

Mi az a Pedagógiai Szakszolgálat?

Ez egy megyei szintű intézmény olyan szakértőkkel, mint pszichológusok, logopédusok, gyógypedagógusok, gyógytornászok, akik felmérik gyermeke lehetséges fejlődési zavarait és fogyatékoságait. A felmérés végén a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága **szakértői véleményt** ad ki. A szakértői véleményben megfogalmazott ajánlásokban egyéni vagy csoportos fejlesztéseket javasolhatnak a gyermeknek, illetve összetettebb esetekben speciális oktatási intézménybe irányíthatják a gyermeket.

Minden megyének (és Budapestnek) van Pedagógiai Szakszolgálati Intézménye, amely minden kerületben rendelkezik alintézménnyel és egységekkel. Ezek egységes vezetés alatt állnak és egységes szakmai protokollok szerint működnek. A Pedagógiai Szakszolgálat feladatai a következők:

- a) speciális nevelési tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás (korai beavatkozás és megelőzés),
- b) szakértői bizottsági tevékenység,
- c) nevelési tanácsadás,
- d) beszédterápia,
- e) tanulmányi és pályaválasztási tanácsadás,
- f) konduktív pedagógiai ellátás,
- g) gyógytestnevelés,
- h) iskolapszichológia, óvodapszichológia,
- (i) a különösen tehetséges tanulók támogatása.

Hogyan érhető el a Pedagógiai Szakszolgálatok szolgáltatásai?

A Pedagógiai Szakszolgálat eljárása kezdeményezhető:

- a) hivatalból,
- b) a szülő kérésére,**
- c) és a szülő hozzájárulásával
 - da) az oktatási intézmény (óvoda vagy iskola),
 - db) a Gyermekvédelemről és gyámügyről szóló 1997. évi XXXI. törvény hatálya alá tartozó család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ, bölcsőde, gyermekotthon, területi gyermekvédelmi szolgálat vagy nevelőszülői hálózat üzemeltetője,
 - dc) a Szociális kormányzásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény hatálya alá tartozó fogyatékos személyek otthona, a fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye és a fogyatékos személyek napközi intézménye által.

Az egyik lehetőség, hogy **az óvoda vagy az iskola** a gyermek esetleges fejlődési zavara vagy fogyatékosága miatt a sajátos nevelési igény gyanúja (SNI/BTMN) alapján értékelést kér. Ennek a szülő beleegyezésével kell megtörténnie. Abban az esetben, ha a szülő nem ért egyet, az oktatási intézmény továbbra is kezdeményezheti az értékelést, és a hatóság kötelezheti a szülőt.

A másik lehetőség, hogy **a szülő kéri az értékelést**, de ebben az esetben is mindig tanácsos ezt az oktatási intézménnyel egyeztetve megtenni. A magyar oktatási intézménybe való beiratkozás azonban nem követelmény.

Ez egy **ingyenes szolgáltatás** a menedékes státusszal rendelkezők számára, amelyhez tolmácsokat is biztosítanak. Az értékeléshez magánszolgáltatásokat is igénybe vehetnek a családok, azonban ezek nem ingyenesek, és nem jogosultak hivatalos szakértői vélemény kiadására (lásd alább).

Mi történik, ha 3 év alatti a gyermekem és még nem jár óvodába?

A Pedagógiai Szakszolgálat ugyanúgy rendelkezésre áll, és **akár a szülő, akár a bölcsőde, akár a körzeti védőnő** fordulhat hozzá.

A pedagógiai szakszolgálatok **korai felismerést és korai fejlesztést** („speciális oktatási tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás”) kínálnak a fejlődési zavarokkal és fogyatékkal élő gyermekek számára, amelyek döntő fontosságúak a jobb eredmények elérésében az egész életük során.

Mit fog tenni a Pedagógiai Szakszolgálat?

Mint fentebb látható, a Pedagógiai Szakszolgálat egyik feladata a szakértői bizottság tevékenysége. A megyei szintű pedagógiai szakszolgálati intézmény **szakértői bizottsága komplex pszichológiai, pedagógiai és orvosi vizsgálatok alapján szakvéleményt** készít, és a vizsgálatok eredményei alapján **javaslatot** tesz a sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek/tanulók oktatására, valamint az oktatás módjára, formájára és helyére.

Ha a gyermeknek/diáknak „magatartási, integrációs vagy tanulási nehézségei”, vagy „speciális oktatási igényei” vannak, a **szakértői bizottság egy tanévvel később hatósági felülvizsgálati eljárást folytat** le. Az első felülvizsgálatot követően a felülvizsgálati eljárást minden második évben a diák tíz éves koráig, majd minden harmadik évben tizenhat éves koráig meg kell ismételni. **A szülő bármikor kezdeményezheti a felülvizsgálati eljárást.**

A szakértői vélemény eredménye alapján **a gyermek speciális igényű státuszt kaphat, azaz SNI-t vagy BTMN-t** (kérjük, olvassa el a következő kérdés alatti magyarázatokat).

Ez kötelezi a gyermek oktatási intézményét arra, hogy a gyermek **számára biztosítsa a szükséges fejlesztő foglalkozásokat. Kötelezi továbbá a szülőket, hogy működjenek együtt, és vigyék el a gyermeket a fejlesztő foglalkozásokra.**

A szülők a szakértői vélemény alapján és a gyermekek szükségleteinek és lehetőségeinek figyelembevételével választhatják ki azt az oktatási intézményt, amely a sajátos nevelési igényű tanulók számára megfelelő oktatást biztosít. A szakértői bizottság tájékoztatja a szülőt azon

óvodák és iskolák listájáról, amelyekben a sajátos nevelési igényű gyermek részt vehet korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben és teljesítheti a kötelező oktatást. A Pedagógiai Szakszolgálat **a szülők véleménye alapján és a gyermek mindenképp felett álló érdekének figyelembe vételével jelöli ki az óvodát vagy az iskolát a gyermek számára.** Ha a szülő nem ért egyet ezzel a döntéssel, a szülő fellebbezhet a tankerületnél.

Mi az a „BTMN” és az „SNI”?

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek vagy tanuló (BTMN): olyan sajátos nevelési igényű gyermek vagy tanuló, aki a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottságának véleménye szerint bizonyos területeken kortársaihoz képest elmaradásban van, szociális, tanulási vagy viselkedési problémákkal küzd. Ennek a gyermeknek az igényei nem érik el az „SNI” kategória szintjét.

Speciális nevelési igényű gyermek vagy tanuló (SNI): olyan speciális nevelési igényű gyermek vagy tanuló, aki a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottságának véleménye szerint motoros, érzékszervi, értelmi vagy beszédzavarral, kumulatív fogyatékossgal, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb mentális fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy viselkedési nehézségekkel) küzd.

A megkésett fejlődésű és fogyatékossgal élő gyermek joga, hogy szükségleteinek megfelelően fejlesztő szolgáltatásokban és minőségi oktatásban részesüljön. Amint azt korábban említettük, ezeket az igényeket a szakértői bizottság az értékelésük alapján állapítja meg.

Milyen szolgáltatásokat kaphat a gyermek?

Fejlesztőpedagógiai szolgáltatás a tanulási, magatartási vagy beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermek/diák (BTMN) számára végzett pedagógiai tevékenység: a fejlesztőpedagógiai ellátás keretében a tanuló tantárgyi felzárkóztatását a tantárgynak megfelelő tanár, a készségfejlesztését pedig a fejlesztő tanár végzi. A fejlesztő tanárokat jellemzően óvodákban vagy iskolákban alkalmazzák.

Gyógypedagógiai szolgáltatás (hivatalosan: kötelező egészségügyi és pedagógiai rehabilitáció és rehabilitáció): gyógypedagógiai tevékenység a gyógypedagógiai nevelésben részesülő gyermek vagy tanuló számára. A gyógypedagógiai nevelésben részt vevő oktatási intézményeknek (óvodáknak és iskoláknak) **gyógypedagógusokat kell alkalmazniuk.** Amennyiben ez nem lehetséges, a megfelelő szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógusok a gyógypedagógusok mobil hálózatán keresztül is biztosíthatóak. A mobil gyógypedagógus olyan szakértő, aki a feladatait rendszeresen a munkáltató telephelyén kívül látja el. A gyógypedagógusok mobil hálózatának feladata, hogy az oktatási intézmények sajátos nevelési igényű gyermekei számára

biztosítsák a fejlesztéseket, amennyiben az oktatási intézményben nincs megfelelően képzett szakember.

Hogyan léphetek kapcsolatba egy Pedagógiai Szakszolgálattal?

Abban az esetben, ha egy gyermek jár magyar oktatási intézménybe, a legegyszerűbb az intézmény felé jelezni és kérni a gyermek referálását a pedagógiai szakszolgálathoz. Ezenfelül fordulhatunk a gyermekorvoshoz és a védőnőhöz.

A szülők közvetlenül is megkereshetik a Pedagógiai Szakszolgálatot. Az elérhetőségek itt találhatóak (linkekkel):

[Budapest](#)

[Bács-Kiskun County](#)

[Baranya County](#)

[Békés County](#)

[Borsod-Abaúj-Zemplén County](#)

[Csongrád-Csanád County](#)

[Fejér County](#)

[Győr-Moson-Sopron County](#)

[Hajdú-Bihar County](#)

[Heves County](#)

[Jász-Nagykun-Szolnok County](#)

[Komárom-Esztergom County](#)

[Nógrád County](#)

[Pest County](#)

[Somogy County](#)

[Szabolcs-Szatmár-Bereg County](#)

[Tolna County](#)

[Vas megye](#)

[Veszprém County](#)

[Zala County](#)

Az iskolai beiratkozással kapcsolatos általános információkért és a segítő szervezetek elérhetőségeiért látogasson el [az UNHCR oldalára](#).

Hozzáférhetek a Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatásaihoz, ha csak ukránul beszélek?

Szakértői vélemény ukrán nyelven is kérhető, azonban az általános kommunikációhoz és adminisztrációhoz valószínűleg magyarra lesz szüksége.

Megkérheti az óvodát vagy az iskolát, hogy támogassa a családját ebben a folyamatban.

Ezen [úrlap](#) kitöltésével az IOM tolmácsolási szolgáltatását is igényelheti.

Milyen dokumentumokra van szükség a szolgáltatások eléréséhez?

A menedékes státusszal rendelkező gyermekeknek ugyanolyan joguk van az orvosi és (korai) fejlesztési szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, mint a magyar állampolgároknak.

A TAJ szám helyett a menedékes kártya száma használható a pedagógiai szolgáltatások során. A kártya lejárt esetén az 58/2023. (II. 28.) kormányrendeletre lehet hivatkozni, amely a kártya érvényességét egy évvel meghosszabbítja. Erről [ITT](#) található további információ.

A köznevelési törvény szerint a **menedékes státusszal rendelkezők lakcímkártya nélkül is jogosultak a pedagógiai szolgáltatásokra.**

Szükséges-e a gyermeknek beiratkoznia a magyar oktatási rendszerbe ahhoz, hogy a Pedagógiai Szakszolgálathoz fordulhassunk?

A magyar rendszerbe való beiratkozás ehhez nem követelmény. Mint fentebb említettük, közvetlenül felveheti a kapcsolatot a Pedagógiai Szakszolgálattal, és ők is tanácsot adhatnak a következő lépésekkel kapcsolatban.

Az iskolai beiratkozással kapcsolatos általános információkért és a segítő szervezetek elérhetőségeiért látogasson el [az UNHCR oldalára](#).

Hasznos linkek

- A szakértői vizsgálattal kapcsolatos további információkért tekintse meg az Egységes Fogytékosságügyi Információs Portál linkjét:
 - [Szakértői vizsgálat indítása | efiportal.hu](#)
 - Felülvizsgálati [és fellebbezési lehetőségek | efiportal.hu](#)

- Az alábbi linkeken megtekintheti a fogyatékosokra szakosodott magyar szervezetek/hálózatok honlapjait:
 - Mozgáskorlátozottak Országos Szövetsége: <https://www.meosz.hu/szulo-vagyok/>
 - Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége: <https://aosz.hu/?nocache>
 - Vakok és Süketek Országos Szövetsége: <https://siketvak.hu/>
 - Értelmi Fogyatékkal Élők Országos Szövetsége: <https://efoesz.hu/>
 - Autisták Országos Szövetsége: <https://aosz.hu/>